

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2023 m. spalio 16 d.
(OR. en)

14084/23

Tarpinstitucinė byla:
2023/0077(COD)

ENER 541
ENV 1112
CLIMA 467
COMPET 983
CONSOM 360
FISC 225
CODEC 1839

PRANEŠIMAS

nuo: Tarybos generalinio sekretoriato

kam: Tarybai

Komisijos dok. Nr.: 7440/23 + ADD1

Dalykas: Pasiūlymas dėl EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTO, kuriuo siekiant patobulinti Sąjungos elektros energijos rinkos modelį iš dalies keičiami reglamentai (ES) 2019/943 bei (ES) 2019/942 ir direktyvos (ES) 2018/2001 bei (ES) 2019/944
- Bendras požiūris

I. IVADAS

1. 2023 m. kovo 14 d. Komisija pateikė pasiūlymą dėl reglamento, kuriuo siekiama patobulinti Sąjungos elektros energijos rinkos modelį (EMD reglamento), ir reglamento, kuriuo siekiama pagerinti Sąjungos apsaugą nuo manipuliavimo rinka didmeninėje energijos rinkoje (REMIT reglamento).

2. Šie pasiūlymai yra susiję su labai didelėmis kainomis bei kintamumu elektros energijos rinkose 2021 m. ir 2022 m. ir grindžiami trimis ramsčiais: apsaugoti vartotojus, didinti energijos kainų stabilumą bei nuspėjamumą ir taip prisidėti prie ES ekonomikos konkurencingumo ir skatinti naujas investicijas į energetiką.
3. 2023 m. kovo 23 d. Europos Vadovų Taryba paprašė teisėkūros institucijų nedelsiant tęsti darbą, susijusį su pasiūlymu dėl ES elektros energijos vidaus rinkos modelio peržiūros, siekiant užtikrinti, kad jis būtų priimtas iki 2023 m. pabaigos.

II. DABARTINĖ PADĖTIS

1. Birželio 19 d. TTE taryba (energetika) aptarė Reglamento, kuriuo siekiama patobulinti Sąjungos elektros energijos rinkos modelį (EMD), ir Reglamento, kuriuo siekiama pagerinti Sąjungos apsaugą nuo manipuliavimo rinka didmeninėje energijos rinkoje (REMIT), penktas redakcijas (REV 5), išdėstytas dokumentuose 10605/23 ir 10606/23, kad prieš prasidedant deryboms su Europos Parlamentu būtų susitarta dėl bendro požiūrio dėl abiejų dokumentų.
2. Minėtame posėdyje susitarta dėl bendro požiūrio dėl REMIT. Tačiau, kalbant apie EMD reglamentą, valstybės narės atkreipė dėmesį į kai kuriuos klausimus, dėl kurių reikėtų konsultuotis ir performuluoti tekstą, konkrečiai, susijusius su sandoriais dėl kainų skirtumo ir su galimybe nukrypti nuo išmetamo CO₂ kiekio ribos taikant pajėgumų mechanizmus. Birželio 30 d. Nuolatinių atstovų komitetas nagrinėjo naują kompromisinį pasiūlymą. Buvo padaryta tam tikra pažanga, tačiau valstybės narės pabrėžė, kad reikia dirbti toliau.
3. Kaip jau konstatuota dokumente ST 10607/23, teisinio tikrumo ir aiškumo sumetimais siūlomo Elektros energijos rinkos reglamento, kuriuo iš dalies keičiamos direktyvos (ES) 2018/2001 ir (ES) 2019/944, 2 ir 3 straipsniai bus atskirti nuo to reglamento ir taps atskira direktyva. Tai yra teisinis ir techninis patikslinimas, kuris nedaro poveikio esminėms pasiūlymų nuostatoms.

4. Pirmininkaujanti Ispanija tęsė anksčiau pirmininkavusios valstybės narės darbą, pradedant nuo pirmos diskusijos Energetikos darbo grupėje liepos 6 d. Pirmininkaujanti valstybė narė dirbo prie dviejų likusių EMD reglamento klausimų (susijusių, konkrečiai, su sandoriais dėl kainų skirtumo ir su galimybe nukrypti nuo išmetamo CO₂ kiekio ribos taikant pajėgumų mechanizmus), ir išklusė visų valstybių narių nuomones dėl to, kaip geriausia siekti susitarimo.
5. Liepos 26 d. pirmininkaujanti valstybė narė paprašė valstybių narių sutelkti dėmesį į 19b straipsnyje nurodytus abipusius sandorius dėl kainų skirtumo, visų pirma į atvejus, kai tai yra abipusiai sandoriai dėl kainų skirtumo, skirti naujoms investicijoms į eksploataavimo trukmės pratęsimą – šioje srityje matyta akivaizdi būtinybė skubiai rasti tinkamą pusiausvyrą, kiek tai susiję su pajamų paskirstymu ir šių abipusių sandorių dėl kainų skirtumo rengimo principu. Pirmininkaujanti valstybė narė paprašė delegacijų iki rugsėjo 1 d. pasidalyti savo rašytiniais pasiūlymais dėl EMD reglamento 19b straipsnio, o rugsėjo 5 d. Energetikos darbo grupės posėdyje aptarė jų nuomones.
6. Remdamasi iš valstybių narių gautomis pastabomis ir nuomonėmis, pirmininkaujanti valstybė narė išplatino pasiūlymą dėl naujos 19b straipsnio formuluotės (Sandoriai dėl kainų skirtumo), kad būtų rasta skirtingų pozicijų pusiausvyra. Šis tekstas buvo aptartas rugsėjo 14 d. ir 19 d. Energetikos darbo grupės posėdžiuose.
7. Siekiant susitarti dėl bendro požiūrio, į 2023 m. spalio 17 d. TTE tarybos (energetika) posėdžio darbotvarkę įtrauktas reglamentas, kuriuo siekiama patobulinti Sąjungos elektros energijos rinkos modelį (EMD reglamentas).
8. Rengdamasi TTE tarybos (energetika) posėdyje vyksiančioms diskusijoms, pirmininkaujanti valstybė narė pirmiausia paprašė Nuolatinių atstovų komiteto tolesnių politinių gairių, kad jo spalio 4 d. posėdyje būtų išspręsti esminiai 19b straipsnio klausimai, kaip išdėstyta dokumente ST 12674/23.

9. Vėliau pirmininkaujanti valstybė narė nusprendė parengti naują teksto redakciją (REV 6, išdėstyta dokumente 13771/23); ji buvo aptarta spalio 13 d. Nuolatinių atstovų komiteto posėdyje, ypatingą dėmesį skiriant Elektros energijos reglamento 2019/943 su pakeitimais, kurie būtų padaryti EMD reglamentu, 19b straipsniui. Komitetui pateikus gaires, pirmininkaujanti valstybė narė parengė dar vieną teksto redakciją (REV 7).

III. DARBAS EUROPOS PARLAMENTE IR KITOSE SAJUNGOS ISTAIGOSE

1. Europos Parlamente už dokumentą atsakingas Pramonės, mokslinių tyrimų ir energetikos komitetas (ITRE). Parlamentas savo pranešimą dėl EMD reglamento priėmė 2023 m. rugsėjo 14 d. plenariniame posėdyje.
2. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas nuomonę dėl EMD priėmė birželio 14 d., o Europos regionų komitetas nuomonę dėl EMD priėmė 2023 m. liepos 6 d.

IV. PAGRINDINIAI PIRMININKAUJANČIOS VALSTYBĖS NARĖS KOMPROMISINIO PASIŪLYMO ELEMENTAI, SKIRTI APTARTI TARYBOJE DISKUSIJOS TARYBOJE

1. Pagrindiniai pakeitimai REV 7 tekste, palyginti su dokumentais ST 13771/23 (REV 6) ir ST 10606/23 (REV 5), yra šie:
 - a) Reglamento 2019/943 19b straipsnis dėl sandorių dėl kainų skirtumo:
 - 1 dalies taikymo sritis ir toliau lieka sutelkta į tiesioginio kainų rėmimo schemas, skirtas investicijoms į naujus elektros energijos gamybos objektus.
 - 1a dalyje pateikiamos nuostatos dėl sandorių dėl kainų skirtumo rengimo kriterijų, susijusios su: 1) rėmimo schemas poveikiu gamybos objektų veikimui ir dalyvavimui elektros energijos rinkoje, 2) atlygio dydžiu ir 3) sąveika su konkurencija vidaus rinkoje.

- Aspektai, susiję su pajamų iš sandorių dėl kainų skirtumo paskirstymu, reglamentuojami 3 dalyje, kuri buvo supaprastinta. Nuorodos į pajamų paskirstymą įmonėms išbrauktos iš teksto.
- b) Elektros energijos reglamente 2019/943 įrašyta nauja 64 straipsnio 2c dalis ir atitinkama 53f konstatuojamoji dalis dėl galimybės išimties tvarka nukrypti nuo Elektros energijos reglamento 22 straipsnio 4 dalies b punkto, kiek tai susiję su pajėgumų mechanizmais, kuriuos Komisija patvirtino prieš įsigaliojant šiam reglamentui. Ši nukrypti leidžianti nuostata taikoma gavus Komisijos leidimą ir laikantis SESV 107 ir 108 straipsnių, su sąlyga, kad tenkinamos tam tikros sąlygos. Konkrečiai, nukrypti leidžianti nuostata turi būti taikoma tik tokiam pajėgumų kiekiui, kurio reikia adekvatumo problemai išspręsti, ir Komisija vertins prašymo dėl nukrypti leidžiančios nuostatos poveikį išmetamam ŠESD kiekiui. Ši nukrypti leidžianti nuostata gali būti taikoma iki 2028 m. gruodžio 31 d.
- c) Direktyvos 2019/944 66a straipsnyje palikta dalis, pagal kurią, nedarant poveikio SESV 107 ir 108 straipsniams, valstybės narės gali taikyti rinkos pajamų viršutinę ribą mažesnes ribines sąnaudas patiriantiems gamintojams tokiomis pačiomis sąlygomis, kokios nustatytos Tarybos reglamento (ES) 2022/1854 6–8 ir 10 straipsniuose. Tokia pajamų viršutinė riba gali būti taikoma iki 2024 m. birželio 30 d.
- d) Konstatuojamosios dalys:
- Įtraukta nauja 29a konstatuojamoji dalis dėl elektros energijos pirkimo sutarčių, akcentuojant, kad valstybės narės turėtų skirti ypatingą dėmesį tarpvalstybinėms elektros energijos pirkimo sutartims ir pašalinti konkrečiai su jomis susijusias nepagrįstas kliūtis, kad vartotojai valstybėse narėse, turinčiose ribotus pajėgumus, galėtų be diskriminacijos naudotis elektros energija, pagaminta kituose regionuose.
 - 40a konstatuojamoji dalis papildyta įrašant, kad pajėgumų mechanizmai gali atlikti svarbų vaidmenį užtikrinant nepakankamai tarpusavyje sujungtų energetikos sistemų išteklių adekvatumą.

- 53g konstatuojamojoje dalyje įrašytas naujas tekstas – pridurta, kad pajėgumų mechanizmuose turėtų galėti dalyvauti visi ištekliai, galintys užtikrinti reikiamas technines charakteristikas, įskaitant dujomis kūrenamas elektrines, jeigu jie atitinka 22 straipsnio 4 dalyje nustatytą išmetamo teršalų kiekio ribą.
- Įtraukta nauja 53a konstatuojamoji dalis, susijusi su Direktyvos 2019/944 66a straipsnyje reglamentuojama viršutine pajamų riba mažesnes ribines sąnaudas patiriantiems gamintojams.

V. IŠVADOS

1. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta pirmiau, Tarybos prašoma spalio 17 d. TTE tarybos (energetika) posėdyje susitarti dėl bendro požiūrio, remiantis dokumente ST 14085/23 išdėstytu tekstu.
2. Šis bendras požiūris bus laikomas Tarybos įgaliojimais vesti derybas su Europos Parlamentu taikant įprastą teisėkūros procedūrą.
